

ДЕРЖАВНЕ ФІНАНСУВАННЯ СОЦІАЛЬНОГО РОЗВИТКУ НАСЕЛЕННЯ В УКРАЇНІ

Т.І. Лункіна, кандидат економічних наук
Миколаївський національний аграрний університет

У статті досліджено основні аспекти державного фінансування соціального розвитку населення в Україні. Проаналізовано сучасний стан виплат соціальної підтримки в державі. З'ясовано основні причини низької ефективності державного фінансування соціального розвитку населення.

Ключові слова: соціальний розвиток, державне фінансування соціальної сфери населення, малозабезпечені верстви населення, соціальний захист населення, бюджет.

Постановка проблеми. Соціальний розвиток держави, належне забезпечення соціальними і економічними правами населення – одне із важливих завдань будь-якої держави. Відповідно до Конституції України держава забезпечує своїх громадян правом на житло, соціальний захист і певний життєвий рівень. В Україні соціальний захист населення здійснюється за рахунок бюджетних коштів. Тому саме держава стає одним із головних органів, що створює сприятливий соціальний клімат для населення та зменшує соціальне напруження серед своїх громадян.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Протягом останніх років в Україні дедалі частіше приділяють увагу саме державному фінансуванню соціального розвитку населення в свої працях такі вчені науковці, як: О. Д. Василик, С. О. Рибак, О. Р. Романенко, С. Я. Огородник, В. М. Опарін та інші. Хоча в науковій літературі досить ґрунтовно висвітлено основні аспекти соціального розвитку в Україні, проте питання саме державного забезпечення соціального розвитку й надалі залишається актуальним.

Метою статті є висвітлення основних засад державного регулювання соціального розвитку в Україні.

Виклад основного матеріалу. В Україні чимало зусиль спрямовано на розвиток та належне соціальне забезпечення

населення. Так, розроблено Державну Програму активізації розвитку економіки на 2013-2014 роки, де передбачено проведення структурних змін у економічному і соціальному розвитку суспільства. Виконання цієї Програми повинно активізувати розвиток національної економіки, підвищення соціальних стандартів та рівня добробуту громадян, збільшення кількості робочих місць [3].

На розширеному засіданні Кабінету Міністрів, яке відбулося 7 березня 2012 року, Президент України наголосив на основних соціальних проектах, які будуть запроваджуватися поступово:

- підвищення сум заробітних плат бюджетного сектора, пенсій, виплати при народженні дитини;
- для категорій громадян, які є найбільш вразливими і незахищеними (малозабезпечених сімей, інвалідів з дитинства, ветеранів війни і праці та інші) буде підвищено та забезпечено надання державних соціальних гарантій;
- зменшення розриву між «бідним» населенням та «багатим» за рахунок зменшення тінізації економіки;
- збільшення кількості робочих місць та зменшення кількості безробітних в країні тощо [1].

Постановою Кабінету Міністрів України від 13 березня 2013 року передбачено деякі питання виплати у 2013 році разової грошової допомоги, передбаченої Законами України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» та «Про жертви нацистських переслідувань» [4].

Слід також зазначити, що Україна посідає перше місце серед інших країн світу за кількістю категорій пільг (близько 380), які законодавчо передбачені майже для 18 млн громадян.

У бюджеті України на 2013 рік також передбачено ряд соціальних виплат та підтримка верств населення, які їх потребують. Так, вже з 1 січня 2013 року прожитковий мінімум становить 1108 грн, а з грудня 2013 року становитиме 1176 грн. При цьому, для працездатних осіб сума прожиткового мінімуму складає 1 147 грн, з 1 грудня – 1 218 грн. Для осіб, які втратили працездатність, з 1 січня прожитковий мінімум

складає 894 грн, а з 1 грудня – 949 грн. Мінімальна заробітна плата з 1 січня 2013 року в місячному розмірі становить 1 147 грн, з 1 грудня – 1 218 грн (табл. 1, 2).

Таблиця 1

**Розмір соціальних виплат в Україні
протягом 2011-2012 рр., грн**

Вид соціальних виплат	Грудень 2011 р.	Грудень 2012 р.		Грудень 2013 р.	
		Розмір, грн	Приріст, %	Розмір, грн	Приріст, %
Розмір мінімальної заробітної плати	1004	1134	+13	1218	+7,4
Розмір мінімальної пенсії	800	884	+10,5	949	+7,7
Прожитковий мінімум	1017	1095	+7,7	1176	+7,4

Джерело: Державний бюджет України на 2013 рік [5]

Як бачимо, протягом 2011-2013 рр. спостерігається поступове збільшення соціальних виплат населення, що, звичайно, є позитивним фактором.

Таблиця 2

Допомога при народженні дитини, грн

Допомога при народженні першої дитини		Допомога при народженні другої дитини		Допомога при народженні третьої дитини і подальших дітей	
1 січня 2012 р.	1 січня 2013 р.	1 січня 2012 р.	1 січня 2013 р.	1 січня 2012 р.	1 січня 2013 р.
26790	29160	53580	58320	107160	116640

Джерело: Про Державний бюджет України на 2013 рік [5]

З наведених даних видно, що протягом аналізованого періоду підвищиться допомога при народженні дитини: на першу дитину в січні 2013 року виплати становлять 29160 грн, що на 2370 грн більше, ніж у минулому році, на другу дитину збільшення відбувається на 4740 грн, на третю дитину і подальших дітей – на 9480 грн відповідно.

Для того, щоб прослідкувати тенденцію державних соціальних виплат в Україні протягом 2007-2012 рр., варто розглянути таблицю 3.

Таблиця 3

**Розмір державних соціальних виплат в Україні
протягом 2007-2012 рр.**

Категорії видатків	Роки					
	2007	2008	2009	2010	2011	2012
Соціальні видатки зведеного бюджету, млрд грн	75,2	107,7	115,4	149,2	154,4	183,8
у тому числі:						
- охорона здоров'я, млрд грн	26,7	33,6	36,6	44,7	49,0	58,5
- соціальний захист та соціальне забезпечення, млрд грн	48,5	74,1	78,8	104,5	105,4	125,3
Видатки фондів державного соціального страхування, млрд грн	111,8	165,9	203,2	210,4	231,3	255,6
у тому числі:						
- Пенсійний фонд України, млрд грн	99,9	150,3	186,3	191,4	211,0	233,7
- Фонд загальнообов'язкового державного страхування на випадок безробіття, млрд грн	3,6	4,7	5,9	6,8	8,1	6,9
- Фонд соціального страхування від нещасних випадків на виробництві, млрд грн	3,0	3,7	3,5	4,0	4,6	5,7
- Фонд соціального страхування від тимчасової втрати працездатності, млрд грн	5,3	7,2	7,5	8,2	7,6	9,3
Державні соціальні виплати, усього, млрд грн	187,0	273,6	318,6	359,6	385,7	439,4

Джерело: Офіційний сайт Державної казначейської служби [2]

З наведених даних видно, що протягом 2007-2012 рр. спостерігається збільшення соціальних виплат в Україні. Так, розмір соціальних видатків зведеного бюджету в порівнянні 2012 р. з 2007 р. збільшився майже в 2,5 рази, або на 108,6 млрд грн. Розмір видатків фондів державного соціального страхування також підвищився в 2,3 рази (або на 143,8 млрд грн). У цілому державні соціальні

виплати в державі протягом зазначеного періоду значно підвищилися в 2,4 рази (або 252,4 млрд грн) відповідно.

Хоча в Україні протягом останніх років спостерігається значне підвищення рівня соціальних виплат, проте система соціального захисту населення знаходиться на досить низькому рівні. Причиною недостатньо ефективної системи соціальних виплат є низький рівень соціальної справедливості, адже переважає загальний підхід щодо надання таких виплат.

Висновки. Вдосконалення системи соціальних виплат та посилення контролю з боку державних органів влади сприятиме підвищенню ефективності системи соціальних виплат в суспільстві. Тому необхідно проводити контроль з боку уповноважених органів влади щодо надання соціальних пільг тим категоріям населення, які дійсно їх потребують, надання соціальної допомоги винятково з урахуванням рівня доходів населення, кожної окремої сім'ї.

Список використаних джерел:

1. Виступи Президента України на розширеному засіданні Кабінету Міністрів [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.president.gov.ua/news/23275.html>.
2. Державна казначейська служба України [Електронний ресурс]. : офіційний сайт — Режим доступу : <http://treasury.gov.ua>
3. Державна програма активізації розвитку економіки на 2013-2014 роки [Електронний ресурс]. — Режим доступу : <http://www.kmu.gov.ua>
4. Деякі питання виплати у 2013 році разової грошової допомоги, передбаченої Законами України «Про статус ветеранів війни, гарантії їх соціального захисту» та «Про жертви нацистських переслідувань» [Електронний ресурс] : постанова Кабінету Міністрів України станом на 13 березня 2013 року. — Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua>
5. Про Державний бюджет України на 2013 рік [Електронний ресурс] : Закон України. — Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/5515-17>

Т.И. Лункина. Государственное финансирование социального развития населения в Украине.

В статье исследованы основные аспекты государственного финансирования социального развития населения в Украине. Проанализировано современное состояние выплат социальной поддержки в государстве. Выявлены основные причины низкой эффективности государственного финансирования социального развития населения.

T. Lunkina. State funding for social development population in Ukraine.

In the paper the main aspects of the governmental financing of the Social development of Ukrainian population are researched. The modern situation of Ukraine with the social payments is analyzed. The principal reasons of low efficiency of the governmental financing of the population's social development are found out.